

<https://firstmonday.org/ojs/index.php/fm/article/view/7113> (дата звернення: 01.06.2023).

3. Niyazova A. Legal Nature of Smart Contracts. Kyrgyz Slavic University. 2022. URL: https://repozytorium.uwb.edu.pl/jspui/bitstream/11320/14063/1/A_Niyazova_A_Ask_arkbekova_Legal_Nature_of_Smart_Contracts.pdf. (дата звернення: 01.06.2023).

Шелевер І.І.

здобувач спеціальності «Менеджмент» Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського

СТАНДАРТИ НАДАННЯ ПЕРВИННОЇ ПРАВОВОЇ ДОПОМОГИ НАСЕЛЕННЮ В ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАДАХ

Право на правову допомогу віднесено до конституційних прав, які за статусом є загальним правом кожного. Так, ст. 59 Конституції передбачає:

«Кожен має право на правову допомогу, яка у випадках, передбачених законом, є безоплатною, і кожен вільний обрати особу для захисту своїх інтересів. Для забезпечення права на захист від обвинувачення та надання правової допомоги при вирішенні справ у судах та інших державних органах в Україні діє адвокатура» [1]. Тому основною задачею сьогодення стало утворення системи державних органів, які би викликали довіру громадян, розуміння, що радянська модель здійснення державної влади вже давно позаду, а становлення європейської моделі справедливого правосуддя має місце бути в умовах сучасних реалій. Захист прав людини, підвищення правосвідомості та правопросвітництво постало важливим питанням для спроможності соціально вразливих груп населення відстояти свої права та законні інтереси. Саме з цією метою Урядом створено систему державних органів, які повинні в

імперативному порядку забезпечувати спокійне життя для населення України. За даними офіційного сайту Міністерства юстиції України, натеper функціонують: 23 регіональні центри з надання БВПД; 84 місцевих центрів із надання БВПД; 428 бюро правової допомоги; 5 правових клубів “Pravokator”; 6 760 адвокатів, залучених до надання БВПД; приблизно 1 500 штатних юристів системи БПД [2].

Професійна етика працівника в системі менеджменту центрів надання безоплатної правової допомоги населенню, його професіоналізм і поведінка є своєрідним індикатором того, наскільки правова та етична культура суспільства впливає на людей та їх повсякденне життя. Тому в період євроінтеграції посилюються вимоги до представників держави, яким недостатньо бути тільки професіоналами, вони повинні бути еталоном для інших членів суспільства.

Можна сказати, що в нашій державі створена повноцінна система надання безоплатної правової допомоги. Але оскільки ключовим аспектом функціонування системи БПД є забезпечення її якості, то система БПД продовжує розвиватися в напрямі забезпечення відповідності наданих послуг міжнародним, зокрема європейським, стандартам надання правової допомоги як комплексу основних характеристик моделі гарантованого державою захисту. Натепер розроблені і схвалені Стандарти якості надання БВПД у цивільному, адміністративному процесах та представництва у кримінальному процесі (далі – Стандарти ЦАКП) [3], Стандарти якості надання БВПД у кримінальному процесі (далі – Стандарти КП) [4] . Їх застосування має стати основою впровадження передового досвіду надання правової допомоги, тому необхідне теоретичне обґрунтування правового та організаційного забезпечення надання БПД під час здійснення судочинства, реалізації права на захист прав та свобод громадян для виявлення суперечностей та недоліків у нормативно-правовому механізмі БПД, і в той же час досліджувати та науково обґрунтовувати методи та заходи щодо їх усунення. Тому наукові основи забезпечення дії цих принципів БВПД, такі як їх доступність та якість надання, їх місце в механізмі

забезпечення ефективного захисту прав, причини та переваги, які надає БВПД, є реальним напрямком наукових досліджень.

Основним напрямком надання БВПД є забезпечення її якості. Принцип забезпечення якості БПД на законодавчому рівні закріплено серед принципів державної політики у сфері надання БПД (ст. 5 Закону № 3460–VI) [5].

Право на якісну правову допомогу є фактором реалізації такого важливого принципу демократичної держави, як право на справедливий суд. ЄСПЛ вважає це гарантією права на справедливий суд. Тому згідно з рішенням ЄСПЛ від 12 червня 2008 р. у справі «Яременко проти України» [6] порушення пп. «с» п. 3 ст. 6 ЄКПЛ було констатоване у зв'язку з тим, що у справі про вбивство водія таксі, яка порушена за фактом завдання тяжких тілесних ушкоджень, унаслідок яких сталася смерть потерпілого, рішення про визнання заявника винним у вчиненні злочину ґрунтувалося головним чином на його зізнанні, яке слідчі здобули за відсутності захисника. Суд у п. 90 рішення вказує ще на одну обставину – «кожен із двох інших захисників, які представляли заявника, бачив його лише один раз і тільки під час допиту, і те, що до допиту ніхто з них із заявником не бачився, найімовірніше, свідчить про символічний характер їхніх послуг». Фактично висновок про неналежну якість наданої правової допомоги послужив підставою для рішення Суду про порушення права на справедливий суд. Виходячи з того, що ознакою високої чи низької якості є відповідність або невідповідність передбаченим вимогам, якість надання тих чи інших послуг (юридичних також) визначається їхньою відповідністю за формою та змістом певним вимогам [7].

Основні вимоги законодавства у сфері БПП викладені у ст. 26 Закону № 3460–VI як обов'язки адвоката або працівника Центру в процесі надання БВПД. Але вони є дуже загальні. Більш конкретно ці вимоги вказані у Стандартах КП та Стандартах ЦАКП. Ці Стандарти охоплюють усі етапи процесу. Проте не менш важливою є наявність та доступність якісної правової допомоги після винесення вироку та під час його виконання. Але українське законодавство

зосереджено лише на здійсненні «захисту у кримінальному провадженні під час попереднього слідства та судового розгляду» (п. 3 ч. 1 ст. 17, п. 1 ч. 1 ст. 25 Закону). Певною мірою це питання регулюється в Порядку надання БПД працівниками місцевих центрів із надання БВПД, однак для забезпечення ефективності його впровадження це необхідно виправити на законодавчому рівні, відображене у Стандартах.

Стандарти, які базуються на принципах верховенства права, законності, незалежності адвокатської діяльності, конфіденційності, запобігання конфлікту інтересів, пріоритетності інтересів клієнта, компетентності та добросовісності у виконанні адвокатом своїх професійних обов'язків, які є алгоритмами, зосередженими в єдиному тексті та адаптованими до конкретних процесуальних ситуацій дій захисника, що випливають із вимог чинного законодавства, актуальних та етичних правил адвоката. Стандарти схожі на контрольний перелік дій, що адвокати, які надають БВПД, зобов'язані виконувати на кожному етапі провадження. Стандарти можуть слугувати особі, яка звернулася по допомогу, своєрідним орієнтиром для оцінки якості, наданої їй БПД [8].

Значення Стандартів для держави, що виступає замовником та платником послуг із надання БПД, полягає в тому, що вони забезпечують виконання такого «державного замовлення» на належному рівні. За умови дотримання адвокатами Стандартів забезпечується захист особи від неякісної правової допомоги, ефективне обстоювання її прав та законних інтересів, забезпечення рівності такої особи з іншими учасниками процесу.

Отже, аналіз та узагальнення положень наведених документів свідчить, що стандартами професійної етики якими мають керуватися працівники центрів БВПД є такі:

– публічний характер правничої діяльності, що полягає у її відкритому прозорому для суспільства правовому регулюванні й майже всіх відкритих процедурах її здійснення;

– захист прав і основоположних свобод людини, що проявляється в їх однозначному розумінні та тлумаченні на користь максимально повної реалізації можливостей і здібностей особи на засадах рівності перед законом і судом.

– незалежність правника в досягненні суспільно значущої відносної справедливості, яка проявляється в несприйнятті зовнішнього неправомірного впливу на формування власної правової позиції та ухвалення відповідного правового рішення;

– утвердження доктрини верховенства права в правничій діяльності. Кожен працівник повинен системо та комплексно дотримуватися таких принципів, як безумовна невідчужуваність прав і свобод людини; розподіл законодавчих, виконавчих і судових функцій державної влади; обмеження дискреційних повноважень органів державної влади; верховенство приписів основного закону (конституції) держави; правова визначеність законодавчого регулювання правових відносин; пропорційність законодавчих і правозастосовних засобів регулювання правових відносин; правова безпека суспільних відносин і довіра до органів держави. Взагалі для юристів правова держава стає особливою, тобто як представник цієї професії в найзагальнішому розумінні повинна спрямовувати свою діяльність на захист загальновизнаних принципів і стандартів міжнародного права, головним пріоритетом яких є права і свободи людини і громадянина. Крім того, визнання та повага до принципу верховенства права є однією з основних і неодмінних ознак правової системи держави, у розбудові якого адвокат бере активну участь, керуючись Конституцією [9, с.465];

– формування і підтримання високого рівня довіри з боку клієнта до працівника і їх роботи. Працівник повинен володіти належним рівнем етичної поведінки, чесності, об'єктивності, професіоналізму, проявом оптимальної емпатії до життєвих проблем людини, які її турбують і для розв'язання яких вона звернулася по правову допомогу;

– неприпустимість конфлікту особистих та корпоративних інтересів працівника з інтересами клієнта. Неприпустимість конфлікту інтересів передбачає, що така професійна діяльність працівника спрямована на запобігання та недопущення прямої чи опосередкованої конкуренції інтересів, захист яких може негативно вплинути на кінцевий результат надання юридичних послуг. За умови, що шляхом надання безоплатної правової допомоги відповідно до Закону України «Про безоплатну правову допомогу» адвокат не виключається з-під дії Закону України «Про захист і права на захист» та ПАЕ. Тому адвокати завжди повністю захищені положеннями про конфлікт інтересів, про права, обов'язки та гарантії адвокатської діяльності, про адвокатську таємницю відповідно до положень законодавства України адвокат та діяльність адвоката» та ПАЕ, а також будь-які інші положення зазначені в спеціальних профільних нормативно-правових актах [10];

– дотримання конфіденційності отриманої працівником інформації. Це правило включає той факт, що, маючи доступ до персональних даних і змісту життєвих ситуацій, з якими особа стикається в результаті правовідносин, правник зобов'язаний зберігати цю інформацію в таємниці від третіх осіб і організацій, дозволяючи розголошення такого контенту лише за згодою клієнта або на умовах, визначених чинним законодавством;

– добросовісність і компетентність у виконанні професійних повноважень працівника, передбачає наявність у адвоката достатньо високого рівня професійних знань, умінь і вмій, у тому числі певного рівня кваліфікації, а також здатності адвоката відмовитися від надання правової послуги за умови, що він не в змозі надати послугу належної якості. Як зазначає Я. Зейкан, робота адвоката в цілому ґрунтується на поєднанні здорового глузду, глибокому знанні права і судової практики та специфічних навичок професії, які відіграють вирішальну роль в успіху або невдачі адвоката в конкретній справі [11];

– збереження та захист професійної честі та гідності правника й правничої спільноти. Даний принцип вимагає від правників у своїй повсякденній

життєдіяльності за жодних умов не порушувати добровільно взяті на себе професійні повноваження щодо правомірності власної поведінки й добросовісного виконання місії і завдань правничої професії;

Крім того, слід зазначити, що при формуванні високого морального духу важливу роль у розвитку якостей особистості юриста відіграє сучасна юридична освіта, яку держава повинна забезпечити належним чином.

Зазначені норми професійної етики працівників формуються достатньо тривалий час як на етапі становлення характеру особистості в процесі її розвитку, так і під час її професійної підготовки (навчання та практичного досвіду) до професійної правничої діяльності. Основну роль у формуванні засад професійної етики в майбутньому відіграють як свідомі зусилля самого правника, так і зміст навчальних процесів у загальноосвітній школі й університетських правничих школах, а також засвоєння правил корпоративної професійної етики й самої практики правничої діяльності. На вдосконалення впливають нові підходи до організації навчального процесу, рівень освіти будь-якого фахівця, в тому числі в галузі права[12, с. 250].

Одним з основних і фундаментальних методів формування належного рівня розвитку професійної етики та відповідальності правника є розуміння та усвідомлення основних категорій філософії та загальної правової теорії права, моралі, закону, що формують його правосвідомість як частину особистої правової культури.

В територіальних громадах можливість доступу до фахівця системи БВПД означає доступ до якісної адміністративної послуги, доступ до правосуддя, і від того чи дотримуються працівники БВПД стандартів діяльності визначається рівень довіри до них, до системи правосуддя і до держави в цілому.

Список використаних джерел

1. Конституція України від 28.06.1996 р. URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text>

2. Безоплатна правнича допомога. URL: <https://legalaid.gov.ua/kliiyentam/pro-bezoplatnu-pravovu-dopomogu-bpd/>
3. Стандарти якості надання безоплатної вторинної правової допомоги в цивільному, адміністративному процесах та представництва у кримінальному процесі, затверджені наказом Міністерства юстиції України від 21 грудня 2017 р. № 4125/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1554-17>.
4. Стандарти якості надання безоплатної вторинної правової допомоги у кримінальному процесі, затверджені наказом Міністерства юстиції України від 25 лютого 2014 р. № 386/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0337-14>.
5. Про безоплатну правову допомогу : Закон України від 2 червня 2011 р. № 3460–VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3460-17>.
6. Рішення ЄСПЛ у справі «Яременко проти України» від 12 червня 2008 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974-405>.
7. Рішення ЄСПЛ у справі «Сантамброджо проти Італії» (“Santambrogio v. Italy”) від 21 вересня 2004 р., п. п. 54, 55
8. Блащук Т. Поняття якості у праві України. Підприємництво, господарство і право. 2011. № 3 (183). С. 11–13.
9. Фляжнікова Я.В. Принцип верховенства права у діяльності адвоката. Адвокатура: минуле, сучасність та майбутнє: матер. X Міжнар. наук.-практ. конф.: (м. Одеса, 6 лист. 2020 р.) / редкол.: Н. М. Бакаянова (голова) та ін. Одеса, 2020. С. 465–467
10. Роз’яснення щодо окремих умов застосування положень Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» і Правил адвокатської етики: рішення РАУ № 103 від 23.04.2016 р. URL: https://unba.org.ua/assets/uploads/legislation/rishennya/2016-04-23-r-shennya-rau103_573594d583c9c.pdf
11. Зейкан Я. П. Адвокат: навички професії: практ. посіб. 2-ге вид., стер. К.: КНТ: Вид. Ліпкан О.С., 2011 р. URL: http://infolibrary.com/book/29_Advokat_navichki_profesii.html.

12. Фляжнікова Я.В. Правила адвокатської етики як ціннісний орієнтир студента-правника. Сучасні виклики та актуальні проблеми судової реформи в Україні: Матер. III Міжнародної наукової конференції (м. Чернівці, 24-25 жовтня 2019 р.). Чернівці: Технодрук, 2019. С. 250-252

УДК: 004.056.5:351.852.3

Ніколайчук О.В.

здобувач вищої освіти

Вінницького національного технічного університету

Науковий керівник

Шелепало Г.В., *к.ф.м.н. доцент кафедри захисту інформації*

Вінницького національного технічного університету

КІБЕРБЕЗПЕКА В ДЕРЖАВНИХ ОРГАНАХ ТА ОРГАНАХ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

З кожним новим технологічним проривом і кроком у сфері цифрової трансформації, кібербезпека стає все більш нагальною та значущою проблемою. У сучасному світі, де державні органи грають ключову роль у забезпеченні добробуту та безпеки суспільства, захист їх інформаційних систем стає критичним завданням. Загрози кібербезпеки в даних органах зростають як за своєю складністю, так і за масштабом.

Хакерські атаки, фішинг, витоки даних та інші кіберзагрози можуть спричинити серйозні наслідки, такі як порушення конфіденційності даних, втрати фінансових ресурсів та навіть вплинути на безпеку громадян та функціонування критично важливих інфраструктур.

Кібербезпека в державних органах є критично важливою, оскільки ці організації мають значний обсяг чутливої інформації та відповідають за забезпечення ефективної роботи державних систем і надання послуг громадянам. Зростання кількості та складності кіберзагроз вимагає посилення заходів кібербезпеки для запобігання кібератакам та забезпечення стійкості і надійності інформаційних систем.